

Connecting to the Core

ראש השנה תשע"ז

2 Timeless Seasons - R. Roberts

From the beginning of Elul, the custom is to recite chapter 27 in Tehillim — אורי וישעי twice a day. Its particular relevance to this period is explained by our Sages in the Midrash (Vayikra Rabbah, ch. 21) where they say אורי, "my light", refers to Rosh HaShonah and ישעי, "my salvation", to Yom Kippur.

Everyone understands that Yom Kippur is a salvation for klal Yisrael. It is a day that offers an opportunity to shed all our sins and become reborn in a spiritual sense. Why, however, is Rosh HaShonah referred to as "my light"? On this day we live in fear of our lives, not knowing how we will be judged and what the future holds in store. Even the heavenly angels tremble; yet, we are told that this same day is like a beacon of light! What does this mean?

Artschwiler Machzor

אמר הקב"ה ... אמרו לפני בראש השנה מלכות וכוונות ושופרות: מלכות כדי ששמליכנו עליכם. וכוונות כדי שיעלה וכוונות לפני לטובה. וכמה בשופר.
The Holy One, Blessed is He, said, "... on Rosh Hashanah recite before Me [verses that speak of God's] Sovereignty, Remembrance [of all events] and Shofar blasts: Sovereignty so that you should make Me your King; Remembrance so that your remembrance should rise up before Me for [your] benefit. And through the Shofar" (Rosh Hashanah 16a, 34b).

איתא בגמרא (ב"ר פ"ג)

איתא בגמרא (ב"ר פ"ג) זכרונת סנינא וכוונתם לפני לטובה וכוונתם לפני לטובה. קטפא הלל חננו בחייה חייב מלא סקסיה וכוונת. רק דקאי על ע"ש חייב. וחד יכולן להחזיר לפניו רק בשופר דחיתא חננו שופר דלזכרון חלמי כלמיס דנני. כמו כה"ג סכנא צויה"כ לפני ולפנים חייב. חייב על ידי השופר ככנסים סדיצורים לפני ית. והענין

85

תהלים פ"א

3

4) But blow the Shofar at the New Moon, on the day of the veiling of the moon for the day of our festival.

4) תקיעו בתקיעת שופר בליל ח' ליום הראשון

5) For there is a statute for Israel, and the God of Jacob sits in judgment.

5) כי חק לישראל הוא משפט

6

והנה, אם אכן מצוות שופר היא עבודה הנעשית לפני ולפנים, בה האדם, כביכול, עומד לפני ה', הרי שמתחייב מזה שעבודת היום של ראש השנה, תהיה עבודה אמיתית.

מעתה מובן מה שהביטוי "אמת" מופיע פעמים רבות בתפילות ראש השנה: "כי אתה אלוקים אמת ודברך אמת וקיים לעד"; "ויכון בחדס כסאך ותשב עליו באמת". משום שמידת האמת היא השולטת בראש השנה. ובזמן קיום מצוות תקיעת שופר, כל הגולם נעשה בחינה של 'קודש הקדשים'.

*עבודת ר"ה - עבודה שבחשאי

והנה על עבודת כהן גדול הנכנס ביום הכיפורים לפני ולפנים כתוב שהיא 'עבודה שבחשאי' (יומא מ"ד א), שהרי רק הכהן הגדול לבדו נכנס לקודש הקדשים. "חשאי" - עניינו הוא שרק הוא והקב"ה נמצאים באותו זמן בבית קה"ק. לפי הדברים הנ"ל, הרי שגם עבודת ר"ה - שעניינה היא לפני ולפנים - גם היא עבודה שבחשאי; לא חברים, לא חברה ולא סביבה. אלא איד שהאדם באמת.

האדם הוא יצור סביבתי וחברותי; חי את הסביבה ומתחשב בה. פעמים רבות עושה הוא דברים שלא היה רוצה לעשות, בגלל החשש של 'מה יאמרו' אבל כשנכנסים לפני ולפנים אסור שמישהו מלבדך יהיה שם, רק אתה, מה שאתה באמת, לא מה שאתה כשרואים אותך או שומעים אותך. זהו "כבני מרון" - כל אחד לבדו.

ומעתה מאירים דברי רב סעדיה גאון שכתב בטעמי תקיעת שופר "הענין השלישי להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר בו קול השופר הולך וחזק מאד. ונקבל על עצמנו מה שקבלו הם, והיינו נעשה ונשמע". ולכאורה מה השייכות בין ר"ה למעמד הר סיני ולנעשה ונשמע.

5) איתא בגמרא (ב"ר פ"ג)

"כיון דלזכרון הוא כבפניו דמי"

המשנה במסכת ראש השנה (כ"ז א) אומרת: "כל השופרות כשרים חוץ משל פרה מפני שהוא קרן אמר רבי יוסי והלא כל השופרות נקראו קרן שנאמר במשון בקרן היובל". ובגמרא: "עולא אמר היינו טעמא דרבנן כדרב חסדא דאמר רב חסדא מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה לפי שאין קטיגור נעשה סניגור... שופר נמי מבחוץ הוא כיון דלזכרון הוא כבפניו דמי".

ידוע שהג"ר ישראל סלנטר היה אומר שמבואר מדברי הגמרא שבשעה ששומעים את קול השופר בראש השנה - נחשב שהמצווה הזו נעשית לפני ולפנים, כביכול נמצא האדם - השומע קול שופר - בתוך קודש הקודשים, עומד לפני ה'.

"אתם נצבים היום... לפני ה' אלוהיכם"

עניין זה נלמד גם ממקור נוסף, בתחילת פרשת נצבים (דברים כ"ט, ט) - הפרשה שנקראת תמיד בראש השנה - נאמר כך: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושופריכם כל איש ישראל, אתם נצבים היום" - "היום" הוא יום ראש השנה. על הפסוק בתחילת ספר איוב (א, ה): "ויהי היום ויצאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם", כתב רש"י: "ויהי היום - אותו יום שהיה ראש השנה". גם בתפילה אנו מתפללים: "היום הודו עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים". כללו של דבר, "היום" זה ראש השנה.

וכשכתוב, "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם", למדים אנו שכל המצב של ראש השנה, זהו מצב של עמידה לפני ה'. כך כתוב גם במשנה בראש השנה (כ"ז א): "בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון" - "לפניו" דייקה.

Every Jew is born with a mission to fulfil. His task is to perform as many mitzvos as possible and to bring honour to Hashem at every opportunity. All other activities, physical and material, are of secondary importance, and if we live with

this perspective we will merit *Olom HaBo* and the pleasure of everlasting life.

Hashem, however, has created the *satan*, whose duty it is to try to make a Jew forget his true purpose in this world and lose sight of the correct priorities. Instead of concentrating on spiritual achievement, the *satan* persuades him to focus more on material gains and to aim for wealth, luxury, and physical indulgence. These temporal pleasures are presented as being creditable pursuits. *Olom HaZeh* is projected so attractively that he begins to believe that *doss heist gelebt*, that is what life is all about; *Olom HaBo* is pushed into the background.

This picture, however, is an illusion. *Olom HaZeh* may seem real and worthwhile but, in fact, everything it offers is deceptive. The true value of life does not consist of earthly assets; on the contrary, as our Sages write (*Pirkei Avos*, ch. 4), those who chase after them will never be happy and they will "remove a man from the world". They may appear to be profitable but in truth, it is a fantasy fabricated by the *satan* to deflect a Jew from his real assignment.

* The story is told of an ignorant villager who heard that in the big city there is something called a cinema where one can see all sorts of spectacular events taking place. He therefore saved up to buy a ticket and was ushered into a dark room with a big screen upon which he could view cars in motion, huge buildings, and mountains — and he was positively entranced. But one thing disturbed him greatly — the room was so dark! Impulsively, he stood up and switched on the nearest light and, wonder of wonders, the whole picture faded away. Everyone present shouted at him, "Fool, put out the light! Don't you know that the whole spectacle only appears when it is dark. The light makes everything vanish" (Rav L. Chasman).

* Rosh HaShonah, אורי, is that light that causes the imagery of the *satan* to disappear. Throughout the year, we live in

darkness, caught up in an illusory existence and chasing after things that seem good and beneficial. At the advent of this Day of Judgment, when every Jew stops to contemplate his lifestyle and becomes introspective — he begins to see things differently and to question. Has he not overlooked the central purpose of life — to work towards the acquisition of *Olom HaBo* rather than pursuing the fleeting attractions of *Olom HaZeh*? Is it not time to concentrate more on studying Torah and practicing kindness to others? Rosh HaShonah is אורי — when one sees things in their true light and the deceptive glamour of this world fades away.

With light comes joy, a feeling of happiness at knowing that we are now back on the right track. ישמחו השמים ותגל הארץ — the entire universe is elated, כי בא לשפוט את הארץ — because we stand before a Heavenly judgment that brings us to our senses and helps us to reorganize our life and fulfil our mission. As Rashi writes at the beginning of *Bereishis*, the world was created for *klal Yisroel* and to enable them to keep the Torah. When Yidden recognise the truth and aim to accomplish this task, the whole cosmos jumps for joy.

חז"ל גילו לנו איך הקב"ה זן אותנו, כדי שנדע עומק הדין, ונדע להתכונן לקראת הדין בתשובה ובדרכי ריצוי לפניו. הגרי"ס וצ"ל כותב (אור ישראל מכתב ז):

"... האדם הוא ובני ביתו התלויים... בסכנה גדולה, לעת דין הגדול, היא עת תקיעת שופר בראש השנה, אשר האדם נזכר ונשפט על מעשיו. והוא בעת הלוה נדמה לכהן גדול בעת שנכנס לבית קדשי הקדשים, כמבואר בחז"ל (ראש השנה כו.). שופר בראש השנה כיון דלזכרון הוא ככפנים דמי." ".... וכאשר כוח הציור מועיל למוסר, יצייר האדם בעצמו, אילו היה כהן גדול, והיה צריך להיכנס ביום הכפורים לבית קדש הקדשים, היה חרד מאוד לנפשו, כל יפגעהו רעה חלילה. כן יחזק אמונתו אמונת חכמים רבותינו חכמי התלמוד ז"ל, אשר פסקו וחדלו (=אסרו) שופר של פרה, משום שאין קטיגור נעשה סניגור, הגם שבבית הכנסת המקודש בבגדי זהב נכנסים. אכן שופר כיון דלזכרון אתי, והאדם נזכר ונשפט על כל מעשיו, ככהן גדול הנכנס לקדש הקדשים דמי. והדברים כהו"תו, ומאוד מאוד יחד לב האדם המעמיק בדבר הנורא הלוה!"

Home Truth

Most people act very differently when they are guests in someone else's home than they do in their own home. They are still the same people, but they simply have a sense of what behavior is appropriate when in their own home, as opposed to someone else's. If someone should temporarily forget that he is in someone else's home and believe that it is his own, everything he would proceed to do would be "wrong," but all of it would ultimately be a symptom of flawed vision with regard to his surroundings.

* Throughout the year, our egos have us believe that we are the center of the universe, that we "own the house." Many of our negative actions are simply the natural product of this vision. Even some of our mitzvos may have the quality of hosting Hashem as our Guest, so to speak. Rosh Hashanah thus sets as its goal the reparation and restoration of our vision. The *Machzor* guides us through a two-day journey of liberation from our self-centered vision of the world. We focus on the theme of *Malchuyos* — kingship, reminding ourselves Whose world it really is. We express our hopes for the way the world should really look — a world run in accordance with fulfilling Hashem's will.

There is no better way to spend these first two days than preparing for teshuvah by "turning on the lights." With Hashem as our light on Rosh Hashanah, we have initiated the process that can then culminate in ten days' time with Him as our salvation on Yom Kippur.

סב 10 5 3 2 ספ' לעבוד באמת * ראש השנה

ר"ה - הארה של התחלה חדשה

והעניין יתבאר ע"פ דברי הגמ' במס' ר"ה (כ"ז), שנוסח התפילה שאנו אומרים בסדר זכרונות: "זה היום תהילת מעשיך וזכרון ליום ראשון" - מיוסד על דעת ר' אליעזר, שבריאית האדם - שהוא עיקר הבריאה - היתה באחד בתשרי. ובריאית העולם היתה בכ"ה אלול, כמתבאר בפירושו הר"ן שם.

והרמח"ל כותב בספרו 'דרך ה' (בפרק מצוות הזמנים): "כי הנה ביום זה הקב"ה זן את כל העולם ומחדש את כל המציאות בבחינת הסיבוב החדש, דהיינו השנה החדשה".

למדנו, אם כן, שאנו נוקטים שבריאית האדם היתה בר"ה, ובכל שנה ושנה הקב"ה מחדש ביום זה את כל המציאות, בבחינת הסיבוב החדש.

* וא"כ ביום זה - יום בריאת האדם וחדוש כל המציאות - מאיר אור מיוחד שמסייע לאדם להפוך לברייה חדשה ולהתנתק מכל הרגליו הרעים, כאלו נולד היום. ואפילו מי שהיה שקוע, ור"ל, בחטאים, יכול האור המיוחד המאיר בר"ה, לסייעו לחלץ עצמו מן התהום ולהתייצב על דרך חדשה.

• Throughout the year, we face various situations and trials that may cause us to forget our true purpose in life. Confused by the demands and temptations of this world, we may sometimes deviate from our true goals and follow our external, physical desires, pursuing convenience, material pleasures, jealousy, lust, and honor. On Rosh Hashanah, when Hashem allots life for the new year, He wants us to pause in the midst of our busy lives and observe a Day of Remembrance. He wants us to recall and reveal what has settled in the back of our minds, to search for the inner truth of our hearts and the innate desire we inherited from our holy ancestors to make Hashem our King.

The Rambam writes in *Hilchos Teshuvah* (3:4):

"Although the blowing of the shofar is a Torah commandment, it also contains an allusion: 'Wake up, sleepers, from your sleep, and arise, slumberers, from your slumber; and search your deeds, and repent, and remember your Creator!' Those who forget the truth in the passing fancies and err all year with vanities and emptiness that neither help nor save — look into your souls and improve your ways and deeds..."

* During the year we sometimes sink into a slumber and forget, but as it is written in *Shir Hashirim*, "I am asleep and my heart is awake"—our true longing to make ourselves subservient to Hashem is always there inside us. The literal meaning of the word *teshuvah*, repentance, is "return." Return to what? To our true, innermost desire. The shofar has the power to rouse us from our sleep and forgetfulness and inspire us to repent and reconnect to the innate goodness of our souls, our inheritance from our Forefathers. The shofar

On Rosh Hashanah, we may perceive exactly the same thing. The *maschal* of shofar as a wake-up call is very significant. When one is asleep, he is not merely inactive. He is also cut off from the reality around him. Moreover, when people are asleep they dream, which means that not only are they removed from the reality around them, they have replaced it with an alternative inner reality.

There is no more true depiction of one who has lost sight of real goals and higher reality than that of one who is "sleeping" through life, so to speak. In fact, he has perfected the art of sleeping while he is fully awake! He goes through life oblivious to the reality around him; his life's course is dictated by a virtual reality, analogous to a dream, where he is all-important and all-powerful, and his selfish goals are of ultimate significance. Most of his mistakes are thus not simply "bad deeds," but the product of what is essentially sleepwalking through life. The solution, therefore, is not to "do better things," but to wake up.

This is where the shofar comes in. We have mentioned earlier that Rosh Hashanah is characterized by the Sages as a "day of light," for it is dedicated to seeing things in their correct light. Like the shofar of

וביותר: עלינו לדעת שרצונה הפנימי של הנפש הישראלית הוא לעבוד את הקב"ה ולהידיבק בו, אלא שהיצר הרע מפריע לכך, אבל בר"ה שהקב"ה הוא בבחינת מלך בעולמו, מאיר אור גדול של מלכות ה', שמעורר אותנו ומסייע לנו להמליך את הקב"ה עלינו, ולצעוד בדרך חדשה של חיים ע"פ רצונו של הקב"ה מלך העולם.

the *Yovel* year, the message is, "Wake up and see things as they really are. Remember Whose world it is, and live your life accordingly." With restored vision, and sincere good will, we can be optimistic that a great many of our mistakes can be corrected as a matter of course.

The Sound of Light

Immediately after concluding the first set of shofar sounds, we say the following verse:⁵⁶

אשרי העם ידעי תרועה ה' באור פניך יהלכון

Happy is the nation who knows the teruah, Hashem, in the light of Your countenance they will walk.

The Shem Mishmuel explains that the idea of "knowing the *teruah*" does not refer to simply knowing how to produce a *teruah* sound, rather, it refers to knowing how to hear it.⁵⁷

The *teruah* is a call to reflect on the world in its true light, the light of Hashem's countenance. Happy are the people who know the value of these moments when the shofar is being blown, for they know how to take the capsule of sound known as *teruah*, open it up, and find within it the light of Hashem. With this light, they can be guided and inspired as they walk through the new year of life that begins today.

Why is it specifically the blowing of a shofar that signifies the coronation of a king and of Hashem? In the chapter of the creation of man, the Torah tells us, "Hashem formed man of dust from the earth, and He blew into his nostrils a soul of life, and man became a living soul" (*Bereishis* 2:7). Man received life through the act of blowing.

* Ever since creation, every breath that man takes is a direct continuation of that first breath that Hashem blew into him. This act of blowing connects body and soul and infuses man with a living spirit. At the coronation of a king, we blow horns and trumpets to demonstrate that we are using our very breath of life for his honor. Blowing a shofar demonstrates that we are dedicating our entire lives for the king.

On Rosh Hashanah, Hashem infuses us with new life for another year. We blow the shofar, telling Hashem, "You imbue us with a soul of life; we are using our breath — the soul You give us — to blow it back to You. We will use our breath — the life — that You give us in order to serve You. We live only for You and Your honor!"

We ask Hashem to give us life, but what kind of life do we want? We want *chayim tovim*, a good life, one that is connected to the ultimate goodness, to Hashem. We want a life that is *lema'anacha Elokim chayim* — dedicated to You, Hashem, the true Source of life.

16

In the course of the *Zichronos* section, we quote numerous verses from the Torah, *Nevi'im*, and *Kesuvim* that mention the idea of Hashem remembering. One of the verses that we quote stands out from the others:⁹⁴

זכר עשה לנפלאותיו חנון ורחום ה'

He has made a remembrance for His wonders, Compassionate and Merciful is Hashem.

What is noteworthy about this verse is that it doesn't seem to refer to Hashem remembering us at all. On the contrary, the remembrance mentioned in the verse is a remembrance that He has made for us to remember Him through! What does that have to do with Him remembering us?

The *Shem MiShmuel* explains: For the most part, the verses refer to Hashem "remembering us," and this is indeed acceptable and helpful for us in order to present ourselves accordingly. At a certain point, however, we need to remind ourselves that Hashem doesn't remember us in the literal sense of the word, for the simple reason that He doesn't forget us, or anything else for that matter.⁹⁵

17

How is it then appropriate for us talk about Hashem remembering at all? The answer has been provided by the Rambam.⁹⁶ The Torah will ascribe faculties and emotions to Hashem in order to express certain actions that, for us, would be accompanied with those emotions. For example, the Torah says in response to idol-worship Hashem will "become angry." The meaning is that He will respond with punishment (which for a human being would be the product of anger).

Similarly, when we speak of Hashem "remembering us for good" we refer to Him coming to bestow goodness upon us, something that for us would be preceded by an act of remembering. However, we should remind ourselves that Hashem is always ready to bestow good upon us, if we are only deserving of it. What determines, therefore, what will cause Hashem to "remember us"? The answer is: the extent to which we remember Him, and act in a way that is deserving of such blessing.

* This is the message of the one verse in the *Zichronos* section that "breaks ranks" with the others and explicitly talks about us remembering Hashem. It is a reminder that the key to success in this area of the day lies not with our reminding Hashem about us, but with reminding ourselves about Him.⁹⁷

21

ומאידך, ישנם הנראים כגדולים ובאמת הם פחותים. אין דבר שתלוי בערך שהאדם מעריך אותו. לפעמים אחד מתרפה כדבר הנראה קטן אלא שהאופן של ההתרפות הוא פריקת עול מלכות שמים. לכאורה התרפות בעלמא, אך באמת זוהי הוכחה שאין עליו עול מלכות!

אֲתוּ זְמַן זְמַן שֶׁל „בְּכַסֵּה” – חוֹשֶׁךְ, הוּא גַם זְמַן שֶׁל „אוּרֵי” – זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה. עַל הָאָדָם לֵידַע כִּי דוֹקָא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם הַנְּרֵאָה כְּחוֹשֶׁךְ מוֹטֵל עָלָיו לְעֵבֹד עֲבוֹדַת שֶׁאֵינָה אֶת הַחוֹשֶׁךְ. בְּמָקוֹם שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב: „אֵין אֲנִי מְשִׁיב, אֵין אֲנִי מְקַבֵּל”, שֶׁם יִזְכֶּה לְאוֹר, לְגִילוּי.

„עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי יִרָא א' אֶתְּךָ” (בראשית כ"ב י"ב). הַעֲבוּדָה בְּכַסֵּה הִיא הַהוֹכָחָה עַל יִרְאָתֵךְ א', שֶׁהָיָה כֹּל הַיּוֹם חַי אֲבֵרָהּ אֲבֵינוּ בְּהִלְכָה שֶׁל „וְחַי בְּהֵם”, הוּא גֵייר א' שִׁים בְּעַמְדוֹ נֶגֶד הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַקְּרֵבַת בְּנֵים, הוּא מוֹכִיחַ כְּלָפֵי הָעוֹלָם כִּי הַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת חַיִּים. אֲךְ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁנַצְטוּחַ בְּעִקְרֵית יִצְחָק הוּא אֵינוֹ מְהַרְהֵר בְּלוֹם וְנִיגַשׁ לְקִיּוּם זֹאת. כִּשְׁבָא יִצֵּר הֵרַע אֶל אֲבֵרָהּ וּמֵעַן שֶׁזֶה נְבוֹאָת שֶׁקֶר, שֶׁהָיָה אֵי אֲפֶשֶׁר שֶׁהַקִּבְּהָ יִצְוֶה צִיוּוֵי כוֹה, הִיתָה תְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל אֲבֵרָהּ אֵינוֹ „אֲנִי בְּתוֹמֵי אֵלֶיךָ”, לֵאלֹהֵי הַרְהוּר, שְׂכָן הַהִלְכָה שֶׁל מוֹרָא אֲבֵינוּ וְרִבּוֹ. לֹלַת גַּם שֶׁלֹּא לְהַרְהֵר אַחֲרֵיהֶם. יִרְאֵה פִירוּשָׁה

לב / מודע לבניה

ה' יתקן

שעב

וזה שקול השופר בכוחו להכריע ידיעת האדם את עצמו, ולחפש במעשיו, ועל ידי זה להידע לפני השם יתברך, כבר נודע ענינו, בשעת מתן תורה, כדכתיב (שמות יט, טו-יז) "וקול שופר חזק מאד, ויחרד כל העם אשר במחנה, וכל העם רואים את הקולות וגו' ואת קול השופר". נתבאר דבבהירות קבלת התורה ושלמות קבלתה, קול השופר היה גורם מרכזי בזה, וזה מכח שהשופר שמקבל האדם על ידי קולו התעוררות להתדבק בתורה וקבלתה, וזה כאמור אשר השופר מעמיד את האדם על אמינות עצמו.

וזה גם ענין שופר דחירות כשיתקע בשופר גדול והשופר יגרום ליראה ופחד, ואז אז יכירו כל יושבי תבל כי ד' הוא האלקים, אין עוד מלבדו.

הנה כי כן ענין השופר כולל הכל, את מתן תורה, את שופר דראש השנה, ואת השופר דלעתיד לבא, ובאמת פסוקי השופרות מחולקים אף הן על דרך זו, דג' פסוקי התורה דשופרות הם הפסוקים של מתן תורה, גם ג' הפסוקים של הנביאים מדברים על השופר דלעתיד לבא, ופסוקי הכתובים, קא מיירי מעבודתנו אנו בקיום מצות שופר והתעוררותנו מקול השופר, והיינו דכל ענינים אלו יסודם פנימיות, אין קבלת התורה חיצונית - אלא פנימית שבפנימית היא, גאולה העתידה אף תבא אחר אשר יעלו וירוממו בני ישראל את פנימיותם אל ד', ומזה עולה כפורחת הנהגתנו אנו במצות ד' דשופר ומהתעוררותנו לחפש במעשנו, ולהגיע אל תוך פנימיותנו, ואז להתעלות מזה אל הכניסה לפני ולפנים אצל הקב"ה.

שיחת אליהו

19 פד 5 כו

ראש השנה - אור האמת

מעשה מבואר היטב מה שראש השנה נקרא 'אור'. כמו שכשכלל ישראל יצא לדרך עזר להם הקב"ה והראה להם בהשגת נבואה שכל העולם זה תוהו וכלום. הם ראו את המציאות האמתית של הבריאה, הם ראו בבירור מה חובתו של האדם בעולמו. מה אדם צריך לעשות בעולם ומה תפקידו.

כך כל שנה ושנה - בראש השנה - כשיוצאים לדרך ומתחילים שנה חדשה, הקב"ה עושה לנו אותו דבר. נתן לנו מצות שופר שיש בזה - בבחינה מסוימת - את הכוח של מעמד-הר-סיני. השופר מאיר את הדרך בחושך, שידע האדם מה רוצים ממנו ולשם מה בא לעולם. שידע שכל הדברים שרואה בעיניו - תוהו והבל, וכמו בזמן מעמד-הר-סיני שהעולם קיבל משמעות ומציאות, שהפסיק להיות 'תוהו', הפסיק להיות 'חושך', את הכוח הזה - בבחינות מסוימות - יש לנו בראש השנה במצות שופר. לכן ראש השנה נקרא 'אור' - "אורי בראש השנה".

* היודע לנצל את האור הגדול - המאיר את החושך של השנה - הקב"ה ייתן לו דין טוב, ייתן לו סייעתא דשמיא. ייתן לו אפשרות ללמוד תורה בהשקט בבטחה ובנחת, בלי צער, בלי כאבים, בלי מכאובים ובלי מחלות. בלי הפרעות, בלי טרדות ובלי פיתויים. זוהי התחלה טובה לכל השנה. הכול תלוי ברגעים הקדושים מאד של תקיעת שופר.

● כמה שנבין יותר את ענין השופר, נתחבר ונתאחד עם השופר, כך יגיע השופר יותר ויותר לנקודה הפנימית שלנו. נשיג את אור האמת, נדע את חובתנו בעולמנו. והחושך של העולם הזה יהפוך - בעזרתו יתברך - לאור גדול.

מ ע ר כ י ל ב

קס 20

בכסה, הסתר פנים

„בכסה ליום חגנו” - כיסוי זה הוא יסוד באמונה. על האדם לנלות את החסתר. להאיר את העבודה גם בחושך, „בכסה”. העבודה של עקידת יצחק שגם הוא מענינו של שופר היתה אמונה פשוטה. לפרות שאין מכינים מדוע ולמה, הייבים לעשות כן כי כן היה הציווי. ישנם דברים הנראים לעין קפנים וכאמת הם גדולים למאוד,

ללא חשבון, גם כמצב של בכסה. רק לאחר שהאדם מתגבר ומקיים את המצוות ללא הרהורים וחשבונות הוא מעדן את הגוף וזוכה ל"אורי", בכסה" — "אורי".

משפט, מלכות

וכ"ז מדוע? "כי חוק לישראל הוא משפט לאל יעקב" — התורה כולה ניתנה לישראל בתורת חוק. "כי חוק לישראל הוא". והמעט, "משפט לאל יעקב". משפט הוא ענין של מלכות, וקבלת עול מלכות פירושה ללא הרהור אחר חוקיה. הענין של "לא להרהר" במסורות נפש ממש, הוטבע בכלל ישראל בעקידת יצחק. העבודה של "בכל נפשך" היא אצלנו קלה מ"בכל לבבך". אם היינו באים לידי נסיון של "בכל נפשך" היינו עומדים בזאת ומוסרים את נפשינו, גם העבודה של "בכל לבבך" צריכה להיות באופן של לא להרהר, ללא קושי וסברנה, מה שההלכה אוסרת — אסור, ומה שהיא מחייבת — חייב. קיים אמנם קושי בעבודה של "בכל לבבך" מפני שהיא עבודה ממושכת, אבל הידיעה על מלכות, ההרגשה כי יש עלי אדון המצווה את זה ואוסר את זה מפיגה קושי זה. יש אדון על הסתכלות ועל דיבור, על כל תנועה ישנה הלכה, על אמירת שלום עליכם איך ליתן ואיך לא ליתן, למי ליתן ולמי לא. מי שעומד תחת עול מלכות שמים, מי שהי את חיינו ככפוף להן הוא זה שנקרא ירא א', "עתה ידעתי כי ירא א' אתה".

שבה — לגרום למה שהוא גורם. מי שכבר חדור אמונה בכחו של השופר הוא אשר יקבל מקול השופר את ההתעוררות לתשובה, הוא אשר קול השופר ירעיף את כל נפשו לחזור בתשובה, שמכוחה הקב"ה עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים.

האדם שזכה ליהפך לרוחני מרגיש את קול השופר מעורר לתשובה. כל זמן שהוא עומד בדרגה של אדם מגושם, גם הרגשותיו מגושמות, הרגשתו בשמיעת קול שופר היא אותה הרגשה שיש לו בקיום מצוה

אחרת, בהנחת תפילין ובלבישת ציצית. אלא שהרגשה של קבלת עול מלכות שמים הוא יכול לקבל על עצמו גם כמצב של "מגושם", עליו לקבל שהקב"ה הטביע בקול השופר להחזיר בתשובה בין אם הוא מבין כיצד ובין אם אינו מבין — אם האדם נוהג כך בתדירות הוא מאביר את הנשמה על הגוף, ועם התגברותה על הגוף מתחילים להתבהר גם הרגשותיה, עד שבמשך עבודתו יבין ויחוש הרגשות של נשמה. כמו שאנו מוצאים שכפי המדרגה שאדם עולה, כפי שהוא נעשה יותר מוכן, הוא מרגיש יותר כל מעשה מצוה. התחלת הדרך כדי לזכות להרגשות של נשמה היא האמונה הפשוטה. לקבל על הגוף — גם כשעדיין כחות הגוף שולטים עליו — את המציאות שהתורה קבעה, בכחינת "לא להרהר", "כי חוק לישראל הוא משפט לאל יעקב" — וכמה בשופר". מהי אמת המידה של המשפט? שופר! קבלת עול מלכות שמים ללא חשבונות, גם מבלי להבין כיצד היא פועלת. די לי עם הידיעה כי הקב"ה ברא אותי עם גוף, והטיל על הגוף מצוות שבידן להשפיע עלי.

סדר העבודה של מלכות שמים אינה מתייחסת רק למעשים בפועל. הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ז' הלכה ג') כותב: "אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה, אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה". אדם עלול להשוב, "מה אעשה ונולדתי עם מידה רעה", מלכות שמים מחייבת לבקר אותם ולשנות אותם. כמובן שאין זו עבודה הנגמרת כיום אחד אבל יש ציווי על האדם לקבל על עצמו לשנות את מידותיו, להתחיל למצוא עצות ודרכים כיצד לעקרן, למצוא את שורשן ולתקנן. המידות ניתנו לו לאדם כדי לשנותם, וזוהי המטרה של בריאת האדם בעולם.

ישנם אנשים הלומדים, ולומדים טוב, מתפללים ומתפללים טוב, וכמדוניהן חוששין לנגוע. אנשים כאלה אינם עוסקים כלל בתכליתם.

אמונה פשוטה מחייבת לעבוד גם בחושך — גם במקומות של "בכסה", בכל מקום שחל שם ציווי ד' לקיימו. כל פעולה חייבת להיות לכ"פ עם חשבון אם יקבל על זה שבר או ח"ו עונש. מי שמתנהג בכל דרכיו בדרך טובה אבל לא מהטעם שכן ציוה עליו הקב"ה, ואם הוא מתכוון לצאת ידי הבריות וכדומה, לא הגיע לשום מדרגה. המדרגה הנמוכה בעבודת ד', הרמב"ם קובע אותה כהל' תשובה פרק ז' הלכה א' רק לעמי הארץ והנשים והקטנים, וז"ל: "הריני עושה מצות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל הברכות הכתובות בה או כדי שאזכה לחיי העולם הבא, ואפרוש מן העבירות שהזהירה תורה מהן כדי שאנצל מן הקללות הכתובות בתורה או כדי שלא אכרת מחיי העולם הבא". מי שגם למדרגה זו לא הגיע אין בידו כלום. "כי חוק לישראל הוא — משפט לאל יעקב".

השמעת קול שופר, רק מתוך התבוננות

הדרך לקבלת עול מלכות שמים היא — בשופר! השמעתו של קול השופר על שומעו אינה באותו דרך של השמעת קול טבעי. כגמרא אנו מוצאים שגם קול רעם מעורר לתשובה בפהדו, "למה נבראו ברכים ורעמים כדי לפשט עקמומיות שבלב" (ברכות נ"ט ע"א). הפחד מקול רעם הוא פחד טבעי, אבל קול השופר אין בו כדי להפחיד ללא התבוננות. על קול השופר קבעו חז"ל שבכחו לחדור ולהקיף את האדם עד שעל ידי זה הקב"ה עובר מכסא דין לכסא רחמים. כחו של קול השופר להשפיע הוא מכה האמונה שיש בקול השופר — ודוקא עם כל דקדוקי ההלכה

וכמו המשל שמביא רבנו יונה: "כי אם אמור יאמר העבד לרבו כל אשר תאמר אלי אעשה זולתי דבר אחד - כבר שבר עול אדוניו מעליו, והישר בעיניו יעשה". בעבודתו של עבד כזה ישנן שתי בעיות: אחת — שאיננו שומע בקול האדון בדבר מסוים זה. אך הבעיה השנייה והיותר חמורה — שכל מה שהוא כן שומע בקול האדון, אין לזה שום ערך, כי מה שהוא עושה את ציווי של האדון, אין זה בגלל שמרגיש שמשועבד לאדונו, אלא עושה כי זה ישר בעיניו. עבד כזה אינו נחשב עבד ועבודתו כזו איננה נחשבת עבודתו.

Teshuva

The shofar gives us the power to crown Hashem our King. The shofar emits a straight, even sound, wordless and tuneless. It expresses our raw, unadorned desire to do Hashem's will without any specifications or conditions; we willingly accept upon ourselves whatever Hashem wants of us.

שומר אלוהים

בראש השנה עוסקים אנו בהמלכת הקב"ה — "אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם". ויתכן מצב שמחד גיסא, אדם יבוא וישמע תקיעת השופר — עבודה שנחשבת כעבודה של לפני ולפנים, ויאמר בפיו פסוקי מלכויות שעניינן הוא שמקבל עליו את ה' למלך. ומאידך, כל התנהגותו מורה את ההיפך — כלשון הפסוק: "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה". כי כאמור, עצם העבודה שאדם משאיר אפילו משהו קטן, שניכר מזה שאיננו מקבל עליו עול מלכות שמים במלואו, נחשב בעצם כאומר בפיו: 'אין מלך בישראל'. וכשמשאיר דבר אחד בחוץ — אפילו דבר קל — זה כבר מספיק שיהיה בכלל "את פושעים נמנה וגדול עוונו מנשוא".

יוצא אפוא, שעבודת ראש השנה איננה עבודה קלה, אלא עבודה קשה היא עד מאד ודורשת הכנה רבה.

30a-

זכרונו לפני ד' ממש, אינה אלא בהתעוררנו או לדרגא שנהיה ראויים להזכר לטובה, וזהו על ידי השופר, השופר הוא המעורר אותנו ובכד מרומם אותנו, ואז אנו נמצאים לפניו יתברך ממש, ואז עולה זכרונו לפניו לטובה - במה בשופר, השופר הוא הכלי המעוררנו, ומביא אותנו לפניו יתברך ממש - עמו במחיצתו, לפני ולפנים.

והנה גדר ההתעוררות הבאה מכח השופר - במה בשופר, נראה לבאר על פי דברי הרמב"ם (בפרק ג מהלכות תשובה הלכה ד), "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בה כלמר עורו ישנים משנתכם וגרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו מעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלה השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק וכו'", עיין שם.

נתבאר דיטוד הלפני ולפנים הבא מן השופר, הוא מכניסת האדם על ידי התעוררות השופר לפני ולפנים דידיה, וזהו גדר חפשו מעשיכם, ועיין בפירושים (דף ט). דוגמא בדקת חמץ בחורים ובטקדים כחיפוש, והביאו שם מקרא נר ד' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן, עיין שם היטב, חיפוש בתוך פנימיות נכחי הנפש, היא כניסת האדם לפני ולפנים שלו, וכאמור זה נעשה על ידי השופר - ובמה בשופר.

"כל באי עולם עובדים לפניו כבני מרון" (מתני' ראש השנה דף טז), הנה עצם ההעברת לפניו יתברך שמו, היא רוממות גדולה לכאי העולם, שעובדים לפניו ד', ונמצאים במחיצתו של הקב"ה, ועיין בדברי הרמב"ן (במדבר א, מה), "ועוד כי הבא לפני אבי כל הנביאים ואחיו קדוש ד' והוא נודע אליהם בשמו, והנה לו בדבר הזה זכות וחיים כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות הרבים במספרם, וכן לכולם זכות במספר שימנו לפני משה ואהרן כי ישימו אליהם עינם לטובה, יבקשו עליהם רחמים וכו'", הנה כי כן כמה גדולה זכות ההעברה לפני משה ואהרן, ועל אחת כמה וכמה גדולה זכות ההעברה לפני ד'.

האומנם אין מוכח שההעברה לפני ד' תהיה באופן של הויה במחיצתו של הקב"ה ממש, שהרי עצם הביאה לפני ד' אף שהאדם על הארץ וד' בשמים, יש בה די מן הזכות שישים ד' עיניו עליהם כביכול, אבל נתחדש בגמ' דכאשר מקיימים מצוות התורה בשופר או אז ההעברה לפני ד' היא במחיצת הקב"ה ממש, וזהו גדר של כניסה לפני ולפנים - כי ההעברה היא לפניו ממש - לפני ולפנים.

30a והנה מכאור בגמ' דענין דלפני ולפנים של השופר הוא מכח הזכרון שיש בו, - כיון דלזכרון הוא כפנים דמי, היינו גדר זכרונו לפני ד' הוא כניסה לתוך מחיצתו של הקב"ה - כדי שיעלה זכרוכם לפני - לפני דווקא, ברם העלות

34

31 שיהיה התקנת השופר

שופר - אור האמת שיהיה אמת

בחוש שכל המציאות זה רק הקדוש-ברוך-הוא, ושאינ משהו אחר בבריאה מלבד הקב"ה, זה היה מעמד הר סיני.

עשרת המאמרות - יצירת ובריאת העולם, ואילו עשרת הדברות - הן הקיום בפועל של אותם עשרה מאמרות, עשרת המאמרות הן ב'כוח' ועשרת הדברות הן ב'פועל'. והנה כתבו הקדמונים שכל התורה כולה נמצאת בעשרת הדברות, ולכן העולם מתקיים על ידי התורה, כמו שנאמר (ירמיהו לג, כה): "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

מעמד הר סיני מחזיר אותנו ל"בראשית"

יוצא אפוא, שמעמד הר סיני עניינו הוא שהקב"ה לקח את כלל ישראל, והביא אותם ל"בראשית", ל"יום הרת עולם" - ראש השנה. כל כלל ישראל היו בבריאה וביצירה, כולם ראו את המאמרות, ראו כיצד כל מאמר ומאמר של הקדוש-ברוך-הוא בורא את העולם; מאמר "יהי רקיע" בורא רקיע, מאמר "תוצא הארץ דשא עשב" בורא דשא וכן כל המאמרות כולם.

שופר - אמת

נתאר לעצמנו אם היינו נמצאים באותו מעמד, הרי דאי מדרגתנו הייתה גבוהה מאד. וזה מה שהיה מעמד הר סיני, המעמד של ראיית המציאות האמיתית, של "אתה הראת לדעת", זה הכוח של ראש השנה, זהו - "אורי בראש השנה".

במעמד הר סיני היה גם שופר, ואחד מענייני השופר - כתוב בספרים - זה שהוא 'אמת'! שהרי כשאדם מדבר הוא לא חייב להיות אמיתי, הוא יכול להערים, הוא מערב בדיבורו את השכל; מה להגיד ואיך להגיד, זה לא אמיתי כל כך. הדיבור האמיתי הוא כשאדם צועק, אז זה אמיתי בבחינת - "צעק לבם אל ה'".

והנה בשופר, לוקחים קרן של בהמה שאין לה דעת וחכמה ואין לה ערומיות - "ערומים בדעת ועושים עצמם כבהמה" (חולין ה' ב), כך גם אדם, בראש השנה הוא לא מדבר אלא לוקח קרן של בהמה וצועק דרך השופר, הוא משמיע קולות של תקיעה שברים תרועה - "גנוחי גנה ילולי ליליל" (ר"ה ל"ד א), "יום תרועה - יום יבבא" (שם ל"ג ב), הוא בוכה מעומק הלב. כמו הבכי של אם סיטרא, כמו בכי שאם בוכה על בנה שלא חזר מהמלחמה, זהו בכי אמיתי, קול בכי של אמת.

* מיתנה יובנו דברי חז"ל האומרים (ראש השנה כ"ו א): "שופר נמי... כיון דלזכרון הוא כפנים דמי", השופר שם את האדם לפני ה', שהרי כך היה במעמד הר סיני, כולם היו לפני ה', וכך גם בראש השנה.

31 שיהיה התקנת השופר
טו) אבא, אבא, אבא, אתה הלא יודע את האמת לאמיתו, את עומק האמת הקדושה, את עומק פנימיותנו הקדושה, שאנו רוצים באמת לאמיתו לעשות רצונך, ורק את רצונך, היצר החילוניו מסובבים אותנו באופן נורא, מפחיד, אבא, אבא, אנו עומדים כעת בעת התקיעות הקדושות, בעת זמן התשובה, ואתה רואה איך אני נראה, ממילא לפי כל הדברים שפירטתי, אני מבקש, מעומק הלב ממש, אבא, אבא, אבא, רחם נא, אבא, אבא, רחוך נא לנו את כל העבר, מחול נא לנו על הכל, חקן נא את הכל, אבא, אבא, אבא, גלוי וידוע לפניך כל הבחינות של חישוב לעשות מצוה ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, עזור נא שכולנו נודיה חישוב לעשות מצוה, על כל המצוות, ובפרט מה ששייך לעבודת התשובה, עזור נא אבא, שכולנו נזכה לעשות למעשה, במחשבה דיבור ומעשה, תמיד, ובפרט כעת, בזמן התקיעות הקדושות מאוד, בזמן המוסף הקדוש, ובכל הרי"ה הקדוש מאוד, כל מה שהאבא רוצה שאעשה לעבודת התשובה, מה ששייך בדורינו החלש מאוד, ובמצבי החלש מאוד, ואם יש לנו בחינה של נאנס ולא עשאה, עזור נא לנו אבא, שנזכה לכל הבחינות של מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. (ס) אבא, אבא, אבא, אבא, אבא, אבא, אבא, עזור נא, שכולנו נעשה תשובה באמת, עזור נא ותקן את כל העבר שלנו. (סא) עזור נא לנו, מוגיעים כעת כאלו ימים גדולים, קדושים ומאירים, עשרת ימי תשובה, שנשפע אור התשובה, באופן חזק מאוד, שאיננו יכולים להשיג, עזור נא לנו באופן חזק, שנזכה למלא את ימי הרצון הקדושים, בימים הקדושים, עם חיוק נפלא מאוד.

32

32 ע) אבא, רק אתה יודע את המשפט של היום, רק אתה יודע מה שנעשה, רק אתה יכול להציל אותנו ולעזור, עזור נא לנו, כל כלל ישראל בידך, אבא, אבא, אבא, אבא, רק אתה יודע את המצב של כלל ישראל, בכלל, ובפרט בשנה שעברה, באור פניך יהלכון, אבא, צדיקי אמת, ז"ע, דבקו במידותיך הקדושים, ועסקו לפני התקיעות בעניני צרתן של ישראל, להמתיק, מאנין תבירין, לבבות נשברות, אבא, אבא, אין לנו את הכוחות, אבל אתה הלא יודע מה עבר על יהודים, אבא, אבא, אבא, אבא, כמה אלמנות ויתומים, כמה יהודים שבורים, כמה בתים שבורים, בכל כך הרבה אופנים, לא שייך בשום אופן לפרט, אבא, אבא, עד מתי, אבא, אבא, אנו מבקשים רחמים, אבא, אבא, זכרו לחיים, וכל מה שנכלל בזה, אבא, אבא, מלך חפץ בחיים, אבא, אבא, למען אלקים חיים, אבא, אבא, עזור נא לכלל כלל ישראל, שנזכה לכל ההשפעות של בני חיי ומווני, כרצונך יתברך, אבא, עם כל הפירושים הטובים, אבא, השפע נא עלינו, שנה מאירה, שנה מתוקה, שנה שמחה, כל היהודים שרדיין לא נפקדו בבנים, אבא, אבא, נורא, נורא, נורא, צעקה נוראה, אבא, רחם נא, שכולם יושעו עם בנים מאירים קדושים ובריאים, בריה נפקדה, זמן פקידה. (עא) אבא, אבא, אבא, אבא, אבא, אבא, אבא, אבא, כמה רחמים צריכים אנו על הבנים שלנו, על הדורות שלנו, רק אתה יודע, עזור נא אבא, עזור נא אבא, שכולנו יהיה נחת קדוש ומאיר באמת באמת, דורות קדושים ומאירים, אבא, אבא, כל התפילות והצעקות והגיון הלב והתעלמות הלב, שיתקבל לרחמים ולרצון, עזור נא אבא, בזכות כל הצדיקים וז"ע בכל הדורות וז"ע, שיגן עלינו.

33 מוצא לקיף

* וכאשר האדם חודר וחופש חדרי בטן לפני ולפנים אז זוכה ונכנס אל פני ד' לפני ולפנים, ואז נזכר לפני ד' ממש.

כיון דלזכרון הוא כלפנים זמי

חז"ל מגלים לנו עוד יסוד גדול על אופן הזכרון בראש השנה. הסברנו במאמר הקודם שכלל שאדם וזכה לזכרון יותר קרוב לה, בבחינת לפני ה', הוא וזכה לשפע יותר גדול. בראש השנה בעת תקיעת שופר, כאשר מחלקים לאדם את השפע

בשביל כל השנה, גוהנים לו הזמנות, ומרוממים אותו עד שיעמוד לפני ה', בבחינת עומד בקדשי קדשים, כדי שיוכל לקבל הארת פנים מלאה שטומנת בתוכה שפע מלא ומושלם. וצריך האדם להתכונן על ידי תשובה לרגע זה של קרבה, ועל ידי התעוררות ביראה ורעדה לקרבה זו. אולם אם אין האדם מוכן לשעה קדושה זו של עליה, והוא בא לפני ולפנים, לפני פני השי"ת, בידיים מטונפות - אז זה ח"ו קטרוג גדול, כפי שהגרי"ס זצ"ל מעורר אותנו.

זכרון תרועה

בפרשת פינחס (במדבר כט, ב) נאמר על ראש השנה - יום תרועה, כי שופר מצות היום. אולם בפרשת אמור (ויקרא כג, כד) נאמר: "... בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון וזכרון תרועה מקרא קודש". עיי"ש רש"י: "זכרונות - פסוקי וזכרונות ופסוקי שופרות" וכו'. מפה לומדים רז"ל (ר"ה כט): גם אסמכתא שבשבת רק מזכירים את התקיעות ולא תוקעים.

מהו הצירוף בפסוק "זכרון תרועה", כאילו שזה דבר אחד. לפי הנאמר לעיל, ההסבר הוא, שהזכרון בא על ידי התרועה, כי היא גורמת לשעת הזכרון והדין. * אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון" (תהילים פט, טז), על ידי התרועה מתרוממים וזוכים לעמוד לפני אור פניו ית' - כיון דלזכרון בא כלפנים דמי, במצב זה נזכרים. אשרי העם שאצלו אין זו התרוממות חד-פעמית, אלא על ידי זה הולכים מכאן ולהבא באור פני השי"ת. על ידי זה באים להתקרבות אל ה': "בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ידומו. כי תפארת עוזמו אתה וברצונך תרום קרננו". ארז"ל (ויק"ר כט, ג) על הפסוק (תהילים פט, טז) "אשרי העם יודעי תרועה" - "וכי אין אומות העולם יודעים להריענו... אלא שהן (= עם ישראל) מכירין לפתות את בוראן בתרועה, והוא עומד מכסא הדין לכסא רחמים... הוופך להן מידת הדין למידת הרחמים".

* מהו ענין "לפתוח" את בוראן בתרועה? על ידי תרועה מתעוררים ומתרוממים עד לגובהי מרומים, לעמוד נגד אור פני ה'. התרוממות זו היא לשעה על ידי התעוררות השופר, ואינה עדיין קנין בנפש, ומצב קבוע באדם. ובכל זאת לפי הכלל "אין דנים את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה" (ראש השנה טז): הקב"ה כאילו מתפתה ומתחשב בהתעלותו, וזוכה אותו בזכרון ושפע מתוך הארת פנים, ורצונו והשתדלותו והתאמצותו להתחזק ולהתעלות בשעת תקיעת שופר, מהפך את הדין לרחמים, כי הרי שעת הדין בעת תקיעת שופר גלמה לעליה זו. * אנו צריכים להשתדל להתעלות זו תהיה לפחות אמיתית לשעה, ומכאן ולהבא אנו רוצים להמשיך בה ולפתוח דף חדש, בגדר של תשובה מכאן ולהבא, כמובא ביסוד התשובה של רבנו יונה.

אולם כיון שהתעלות זו עדיין אינה קנין קיים ומבוסס בנפש האדם - נאמר על

זה "שמפתים את בוראם בתרועה". ברם אם אין האדם משתדל כלל להתעלות, ולהתרומם על ידי ההרהור תשובה בשעה זו, ולהשתוקק על ידי שיפור מעשיו להתקרב אל פני השי"ת - אין כאן מקום לפיתוי ואדרבה, לתביעה ייחשב, איך הוא רומס את פלטרין של מלך בבגדים מלוכלכים. זהו הצירוף של פחד שהגרי"ס זצ"ל מדבר עליו.

עלומנו למאור פניך

ועוד יש להסביר: "כלפנים דמי" - וזהו אמת המידה של הדין! "אין שכחה לפני כסא כבודך" - הקב"ה זוכר כל מעשה איך המעשה הזה נראה מנקודת מבטו של כסא כבודו! אמרו רז"ל בסוף פ"ה דאבות: "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו". מכל הבריאה, ובמיוחד מכל מעשה אדם, צריך להיווצר כבוד שמים. מהסך הכל של כל כבוד שמים שנעשה על ידי כל הבריות נבנה, כסא הכבוד, שעליו מתראה כבודו ית'. נשמות הצדיקים תצובות מתחת כסא הכבוד - כל אחד מקבל תפקיד וייעוד בבנין כסא הכבוד, וכל אחד הוא אבן אחת מכסא הכבוד, ומכולם יחד נבנה כסא הכבוד. לכן מעשה כל אחד ואחד מגיע עד לכסא הכבוד, ושם נערך הערך האמיתי של המעשה.

בספר "נפש החיים" מאריך בשער הראשון להראות עד היכן מעשיו, דיבורו ומחשבותיו של כל יהודי מגיעים, כדי ללמד אותנו את חשיבותם. ואומר שם (א, יד) אינו דומה מטנף חדר המלך למטנף ארמון המלך. והאומנין שצריכים לצחצח את כתר המלך, אצלם הוא עוון חמור אם ישאירו אפילו כחם דק מאוד על יהלום הכתר. לכן כל מעשינו נערכים על רקע כסא הכבוד.

"שנתה עונותינו לנגדך, עלומנו למאור פניך" (תהילים צ, ח) - אתה שם ומעריך את העונות לנגדך, ואפילו עלומנו - עבירות בשוגג שנכשלנו בהם, כי התעלמנו מחיובותינו, אתה שם לנגד מאור פניך! כשבודקים יהלום שמים אותו נגד * אור חזק כדי שיתבלט כל פגם קטן. האור החזק ביותר הרי הוא אור פני השי"ת, ובאור זה נבדקים כל מעשינו, משוגג עד מויד ח"ו.

מאור פני השי"ת הוא בחינה של "כלפנים דמי". כך מלמדים אותנו רז"ל איך דנים אותנו בראש השנה בשעת תקיעת שופר, כדי שנדע איך להכין את עצמנו לקראת שעת הדין. ונתנו לנו את העצה "אמרו לפני זכרונות" - ללמוד איך הכל נזכר לפני השי"ת "כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה". "ובמה בשופר" - השופר הוא שעת הדין, שעל ידו אנו נעמדים מול פני השי"ת בקדוש הקדשים.

שעד 39

לב / מודע לבניה

ראש השנה - חג של פנימיות

והנה נתבאר דזהו ענין השופר דראש השנה - זכרון דלפני ולפנים, ויש להוסיף בזה מקרא שכתוב "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו", (תהלים פא, ד), ואמרו חז"ל (סנהדרין יא): איזהו חג שהחודש מתכסה בו - ראש השנה, הנה הזכרה תקיעת שופר ונתייחדה לכיסויו של החודש, ראש השנה הוא חג מכוסה - חג של אי חיצוניות, חג של פנימיות, השופר אף הוא מעמיד את האדם - את ה'תקעו', אל ה'בכסה' - לפני ולפנים, וקצרת.

סללי תמים | קיט
ר' חיים רביקין

40

התשובה לדבר היא, שלמעשה יש מעלה מיוחדת לכניסה לקודש הקודש בשופר. ויש מעלה מיוחדת לכניסת כהן גדול לקודש הקודשים. למעשה, נקודת ההבדל בין שתי הכניסות הללו היא שהכניסה בראש השנה הוא כניסה של הנשמה לקודש הקודשים, שהלא הגוף נותר בחוץ, ורק הנשמה זוכה להיכנס להיכל הפנימי ביותר. לעומת זאת, ביום הכיפורים נכנס הכהן הגדול בגופו ממש לקודש הקודשים, וזוהי מעלה גדולה מאוד. נתבונן בשתי הכניסות הללו.

41

סוד הזיכרון שבשופר ומיתוק הדין

כניסת ישראל בראש השנה היא פעולה לגשמות בלבד. הן חודרות פנימה אל תוך הקודש העליון, קודש הקודשים, וחוזרות לחיק אביהן מחוללן. למעשה, זהו הזיכרון, שהוא הזיכרון במקור שממנו באנו, כבנים שנזכרים שהם חלק מאביהם, וחוזרים להיות עמו באהבה. אך זהו דבר שנעשה רק ברובד הנשמה. ידוע, שהזיכרון הוא פעולה במחשבת האדם, בה הוא נזכר בדבר שאינו נמצא באופן מוחשי מול עיניו. המחשבה והדמיון מחזירים את מציאות הדבר לעיני השכל בלבד. כך גם הזיכרון הרוחני, שהוא התחברות נשמתית אל מדרגת קודש שנשכחה במרוצת החיים. נרחיב מעט בעניין זה, ובמהות פעולת התקיעה בשופר, שהיא עומדת בסוד הזיכרונות, כדברי חכמים בגמרא (ראש השנה טז א) - "אמרו לפני זכרונות, כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה, ובמה - בשופר".

42

למעשה, השופר בא להמתיק את הדינים על ישראל, כנודע, ודרך פעולתו היא על ידי חשיפת הפנימיות, כי הגה החטאים הם ברובד הגלוי, במעשים של ישראל, ומידת הדין מביטה על המעשים ומקטרגת, בסוד "אין לו לדיין אלא מה שענינו ראוות". אך יש בחינה נעלמת ועצומה לישראל, והיא סוד סגולת נשמתם, שהיא קדושה לעולם, ולא תיפגם, והיא בחינת בת מלך האהובה מאוד על אביה, והיא עומדת בקדושתה לעולם.

The Dawn of History

We have seen that a central theme within Rosh Hashanah is that of identifying ourselves in accordance with our inner will to fulfill Hashem's will. That is how we wish to be judged and have our actions assessed. This alignment of wills was actually the level of Adam before he sinned. Once he ate from the Tree of Knowledge, many other designs and motivations entered his being, threatening to eclipse his essential desire to live in accordance with the Divine will.¹²⁶

This idea gives us further insight as to why the first of Tishrei is chosen as the day when we are judged. This is the anniversary of the day that man existed in the state that we wish to be defined. As we have seen, every calendar date contains within it the properties that that day originally had. This means that when we reach the first of Tishrei, we are encountering the actual day that embodies the level we are aspiring to — the exalted level of Adam before the sin. We are looking to reconnect with the properties of the day and tap into its essence, so that we may develop and further identify with our core desire to do Hashem's will.

47

It is interesting to consider from where we received the capacity to access our inner will and to express it fully at the time of the revelation at Sinai. The answer is...the *Akeidah*. That event, as we have seen, was when Avraham and Yitzchak were prepared to nullify every aspect of their existence, and suspend every facet of their understanding, in order to fulfill Hashem's will, and in so doing they embedded that will as the essential nature of their descendants. We could say, therefore, the revelation at Sinai was for our people an "*Akeidah* moment" on a national scale.

With this in mind, we can appreciate on a whole new level the statement of the Midrash that the shofar that was sounded at Har Sinai was taken from the ram of the *Akeidah*. The level that the sound of the shofar represents, and to which the Jewish People successfully rose to on that occasion, was essentially a reverberation of the *Akeidah*, for they succeeded in accessing a faculty that was initially embedded within them by their fathers all those generations ago.

48

Now we can see why the revelation at Sinai occupies such a central place in our Rosh Hashanah prayers. It describes an occasion that represents the level we are aspiring to identify with on this day. The giving of the Torah may have taken place on Shavuos, but the state the Jewish People reached when they received it is one we are looking to emulate on Rosh Hashanah.

49 אצטקן באר - רב יב

חזינו מפירוש רש"י, שהצד השווה בשלושת הפירושים במשנה הוא - שבר"ה עוברים לפני הקב"ה כל אחד בנפרד ולא כולם ביחד. ובפשוטו, עניין זה בא לבטא הבטה וראייה שלמה של כל פרט ופרט ממעשי האדם. והיינו, שלמרות שבר"ה הקב"ה דן את כל אנשי העולם כולו בסקירה אחת, אעפ"כ הקב"ה מביט על כל פרט ופרט של מעשי האדם, כאלו כל אחד ואחד עובר לפניו לבדו.

אך שמעתי לבאר באופן אחר: ידועים דברי חז"ל (סנהדרין ל"ז): "לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם". והיינו משום חשיבותו של כל אדם היא כה גדולה עד שאפילו אם הוא היה הנברא היחיד כבר היתה זו סיבה מספקת לברוא לצרכו את כל העולם.

ומעתה, בר"ה כל באי עולם עוברים לפניו כל אחד באופן נפרד, והקב"ה דן את כל אחד ואחד, אין העולם היה נראה אילו היו בעולם רק את התפילות שלו, רק את לימוד התורה שלו, רק את הבין אדם לחברו שלו, וכד' - שמאחו שהעולם היה ראוי להיברא אפילו עבורו בלבד, יש לו אחריות אישית לצביונו ולגודלו של העולם כולו.

ואולם, הנהגת ה' איתנו היא בהשתוות אלינו, והוא סוד "במידה שהאדם מודד - כך מודדים לו", כלומר הנהגת העליונה הולכת בהתאם לאדם. ואם שוכח האדם שהוא בן מלך ושגולת נשמה קדושה בו, או כביכול גם בשמים אין זה ניכר, ומביטים רק על החיצוניות, שהם מעשיו. כשם שהוא אחוז רק בחיצוניות, ושוכח פנימיותו - כך כביכול שוכחים גם למעלה את פנימיותו, ונוטים רק אחר מעשיו. ואז מידת הדין מרימה ראש, כי רק הרובד החיצוני גלוי והיא - יש לה ביקורת על המעשים.

ועל זה באה העצה הטובה שנתן הקב"ה לישראל ביום ראש השנה, שהיא השופר, שסגולתה לעורר את הפנימיות, את סגולת קדושת הנשמה. בכבי של תינוק לאמו ולאביו, כן השופר מעורר את היותנו ילדים של הקב"ה, בניו בני בחוננו. כשהאדם

שומע את קול השופר, מתעוררת נשמתו בסגולה פנימית ומולידה בו הרהורים פנימיים, הרהורי תשובה, המעידים על פנימיותו, סגולת נשמתו. והם בחינת היזכרות בדבר זה, שלא יישכח. הרהורי התשובה הללו, פעולתם רבה מאוד. כל עוד האדם לא מהרהר בתשובה, הוא שוכח את פנימיותו, וכל ראשו שקוע בחיצוניות החיים, ולכן גם מן השמים מתנהגים עמו בחיצוניות, ומביטים במעשיו, ואז יש מקום לקטרוג חלילה. אך כרגע שהוא עצמו מהרהר בתשובה, האוין אל רחשי הנשמה המבקשת את ה', הרי שנתן לה נוכחות בחייו ותודעתו, ואף אם זהו רק הרהור קלוש, מכל מקום יש כבר נוכחות לנשמה בחיים הגלויים, וממילא גם מן השמים, כשמביטים בו, גיתן לראות גם את פנימיותו, כי היא קיימת גם אצלנו בתודעה, ואפילו באופן קלוש.

גם אם הרהור הוא קלוש, מכל מקום ערכו הוא איכותי ולא כמותי, כי הרהור תשובה אינו בא אלא למי שהוא בן מלך, למי שנשמתו חצובה ממרומים. ממילא, גם הרהור קטן מעיד על האמת הזו, וממילא כוחו להשביט את מידת הדין. והנה במידה שהאדם מודד מודדים לו, על כן אם חפץ שגון השמים יביטו על סגולת נשמתו ולא על מעשיו, צריך הוא בעצמו ליכור את נשמתו, להתגעגע לר' יתברך ולרציית בקורתו. כי זוהי הדרך להיכיר בנשמה, שכל מהותה היא חשק עליון, טמיר ונעלם להתכלל באביה שבשמים.

44

זהו סוד הזיכרון, בחינת זיכרונות, שממתיקים את הדין שמתעורר בראש השנה. והשופר הוא המעורר את הזיכרון, כאומרם "אמרו לפני זיכרונות כדי שיעלה לפני זיכרוכם לטובה, ובמה? בשופר". וכך, סגולת תקיעת שופר היא להזכיר את הפנימיות, ובאתערותא דלתתא שמתעוררת הנשמה מקול השופר, ומציפה רגשות תשובה וזעזוע בלב האדם - כן ישנה התעוררות בשמים, ומידת הדין מתמתקת - אם

אם כן, תקיעת שופר היא נקודת ההתעוררות של פנימיות הנשמה, ועל ידי כך מתחזקת הנשמה לשוב אל מקורה, שהוא כהיכל קודש הקודשים דבריאה, וכל נשמות ישראל נכנסות להיכל קודש הקודשים ונדפקות באור השכינה השורה שם, ותוורת ממש לציר מחצבתן.

45

אם כן, תקיעת שופר היא המצווה שנעשית ברובד הפנימי ביותר של האדם. אין עוד מצווה כזו, שהאדם אינו מוציא קול כלל. ורק דבר אחר - שהוא מעשה נברא שברא ה', קרן איל - הוא שמוסיף את בחינת הקול, אך האדם אינו מוציא אלא אוויר, בסוד נשמה בלבד, בלי שיתוף הגוף כלל. אין שום מצווה כזו. ולא זו בלבד, אלא שאפילו אין מצוות אחרות שנעשות בקול, כי המדרגה הבאה שנעשות בה מצוות היא הדיבור, ואם כן השופר עולה על כל המצוות בשתי מדרגות, כי הוא נעשה ממש באוויר, שנמצא שהוא פנימי מאוד מאוד. וזה מה שאנו רואים, שהשופר פועל בנשמה להכניסה לקודש הקודשים, כי זו מצווה של הנשמה בלבד, ופעולתה בלי שיתוף הגוף כלל.

שפב 50 לג / מודע לבניה

שתי הבחינות בתקיעת שופר

ולפי הדברים שהקדמנו בזה, שענין השופר הוא הופעת הקב"ה על ישראל, והוא כביכול נשימת פיו יתברך שמו, שהוא גדר הנשמה ממש, אם כן יש בכאן בתקיעת שופר שתי התגלויות, חדא התגלות ישראל בעשייתם תשובה, ומהתעוררותם לזה מכח השופר, וזהו זכרון תרועה מצד ישראל, ובעת ובעונה אחת פועל אותו זכרון מצד הקב"ה שנופח הקב"ה כביכול את ענין הנשמה בבני ישראל ומקשר את ישראל, אל מקום ושורש הנשמה, - כסא הכבוד, והיינו דכשעומדים ישראל לפני ד' כראוי, מכניסים הקב"ה אל תחת כנפיו ממש, ואין לך לפנים גדול מזה.